

Järla skolas

**Plan mot diskriminering och
kränkande behandling**

Likabehandlingsplan

läsåret 18/19

INNEHÅLL

Inledning	3
Syfte	3
Värdegrund och vision	3
Ansvarsfördelning	4
Trygghetsteam	5
Trygghetsråd	5
Främjande och förebyggande arbete mot kränkningar, diskriminering och trakasserier	6
Att utreda och åtgärda kränkande behandling, diskriminering och trakasserier	7
Kartläggning, utvärdering och revidering	8
Nulägesanalys - utvärdering av trygghetsarbetet 17/18	8
Planering och fokusområden för läsåret 18/19	10
Bilaga 1. Åtgärdstrappa vid kränkningar	12
Bilaga 2: Bilder på elevernas otrygga platser	13
Bilaga 3: Begreppsdefinitioner	14

Inledning

Skolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling regleras av lagstiftningen i skollagen och diskrimineringslagen. Arbetet styrs även av första kapitlet i läroplanen Lgr11.

Detta dokument har tidigare kallats "*Likabehandlingsplan*". Efter en lagändring i skollagen och i diskrimineringslagen som trädde i kraft i januari 2017 kallas planen nu "*Plan mot diskriminering och kränkande behandling - likabehandlingsplan*". Planen kommer att benämnas *Likabehandlingsplan*.

"Reglerna om aktiva åtgärder mot diskriminering finns i 3 kapitlet diskrimineringslagen. För förskolan, skolan och annan verksamhet som regleras i skollagen är en av nyheterna i diskrimineringslagen att skyldigheten att arbeta med aktiva åtgärder har utvidgats till att omfatta alla diskrimineringsgrunder. Arbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter ska omfatta diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Nytt är också en skyldighet att genomföra arbetet med aktiva åtgärder enligt ett övergripande ramverk. Det har också införts en skyldighet att ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Kravet på en likabehandlingsplan har ersatts med ett allmänt krav på skriftlig dokumentation."

Citat från skolverket

Syfte

Syftet med planen är att tydliggöra hur Järla skola

- arbetar för att skapa trivsel och trygghet samt främja likabehandling för alla elever på skolan
- arbetar förebyggande och åtgärdande kring diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Järla Skolas *Likabehandlingsplan* ska vara ett aktuellt och levande dokument och ett verktyg för personalen i det gemensamma trygghetsarbetet. All personal som arbetar på skolan har ett ansvar att känna till och följa planen.

Värdegrund och vision

Järla skolas värdegrund lutar sig mot Barnkonventionens artikel 2: Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras. På Järla skola är alla unika och lika mycket värda. Skolan förbereder eleverna för framtiden genom att arbeta utifrån Järlas *tre alltid*

- Barnet i fokus
- Trygghet och lärande
- Ett positivt och professionellt bemötande

Vi tar aktivt avstånd från och jobbar aktivt mot all form av kränkningar, diskriminering och trakasserier. Vi vill skapa en miljö där alla känner sig trygga, sedda och respekterade. En miljö som präglas av hänsyn och ömsesidig respekt. Ingen ska behöva utsättas för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling i skolan. Som elev ska du alltid ha en vuxen att gå till och du ska bli lyssnad på.

Ansvarsfördelning

Rektor

Det är rektors ansvar att

- Se till att all personal, elever och vårdnadshavare känner till att alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är förbjudna på skolan
- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter, samt att motverka kränkande behandling och diskriminering eller trakasserier på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder
- En *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* upprättas och utvärderas årligen tillsammans med personal, och elever
- Om skolan får kännedom om att kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas
- Ta beslut och ge trygghetsteamet uppdrag gällande kränkande behandling, diskriminering och trakasserier
- Se till att skolpersonal har ett system för att dokumentera anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och de åtgärder som vidtagits
- Kontakta andra myndigheter vid behov

Lärare och annan skolpersonal

Det är lärares och annan skolpersonals ansvar att

- Följa skolans *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*
- Ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som hen förmedlar genom sin undervisning och sträva efter likabehandling

- Se till att åtgärder vidtas då kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering misstänks, anmäls eller upptäcks
- Dokumentera misstänkt, anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och de åtgärder som vidtas
- Bevaka att utreda fall av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering där den enskilda läraren är berörd, följs upp
- Bemöta elever och kollegor på ett respektfullt sätt

Elever

Det är alla elevers gemensamma ansvar att

- Påtala kränkande behandling, trakasserier och diskriminering som förekommer på skolan
- Bemöta elever och personal på ett respektfullt sätt

Trygghetsteam

På Järla skola finns ett *Trygghetsteam* som träffas regelbundet varje vecka. Teamet består av representanter från varje arbetslag årskurs 1-6, fritids, skolledning samt elevhälsovården. Trygghetsteamets uppdrag är att planera och leda skolans trygghetsarbete samt att bistå i kränkingsärenden då det behövs. Trygghetsteamet ansvarar för att *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* hålls uppdaterad.

Trygghetsråd

Enligt Barnkonventionens artikel 12 har *alla barn rätt att få uttrycka sin mening och påverka sitt liv*. På Järla skola har vi sedan tidigare olika forum där elever har möjlighet att framföra sina tankar och åsikter med möjlighet att påverka sin situation i skolan (t ex elevråd, matråd, klassråd). Sedan hösten 2017 finns även ett *Trygghetsråd* bestående av elever, en representant från varje klass år 1-6. Trygghetsrådet träffas ca 4 ggr/termin och tar upp frågor och teman som rör trygghet och trivsel på skolan. Elevernas beskrivningar av hur de har det på skolan samt deras idéer till förbättringar tas tillvara som en mycket viktig del i att utveckla skolans trygghetsarbete. Genom att ha ett Trygghetsråd säkerställer vi ytterligare barnens rätt och möjlighet att få vara delaktiga i att utforma sin skolvardag.

Främjande och förebyggande arbete mot kränkningar, diskriminering och trakasserier

Järla skola arbetar främjande och förebyggande utifrån skolverkets uppdrag om värdegrundsarbete. Skolan har tagit fram ett material, *Trivas*, för att arbeta kontinuerligt i alla klasser för att förebygga kränkning/mobbning. *Trivas*-materialet är baserat på *KiVa* som är ett evidensbaserat finskt antimobbingsprogram utvecklat av Åbo universitet.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/vardegrund/arbete-med-skolans-vardegrund>

<http://www.kivaprogram.net/sweden>

Utöver *Trivas*-lektioner sker främjande och förebyggande arbete på Järla skola på många sätt. Exempel på främjande/förebyggande arbete:

- Vi uppmuntrar alltid positivt, respektfullt och varmt beteende bland elever och personal på skolan
- All personal reagerar och ingriper omedelbart på upptäckt kränkning
- Skolgemensamma "happenings" och firande av traditioner/högtider för att främja en "vi-känsla" på skolan
- Elevinflytande bland annat genom elevråd, matråd, trygghetsråd
- Fasta platser i klassrum och matsal. Vid grupparbeten gör läraren grupperna
- Alla elever känner till skolans gemensamma trivselregler och skapar tillsammans klassregler
- Alla elever känner till rutiner för hantering av kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering utformad som en "åtgärdstrappa vid kränkning"
- Aktivt arbete för att få eleverna "nätsmarta"
- Samverkan mellan klasser årskursvis sker regelbundet genom t.ex. temaarbeten och andra aktiviteter
- Personal finns alltid ute i gula västar, enligt rastvärdsschema och rutiner

- Arbetslagen arbetar kontinuerligt med gruppstärkande aktiviteter i klasserna. Trygghetsteamet bistår med material och stöd till arbetslagen
- Trygghetsteamet samarbetar med eleverna kring planering, genomförande och utveckling av skolans trygghetsarbete främst via elevernas trygghetsråd
- Elevhälsoteamet arbetar för en god elevhälsa och har representanter i Trygghetsteamet. Detta arbete kommer under läsåret 18/19 beskrivas i en *Elevhälsoplan*.
- Regelbunden kartläggning av trygghet och trivsel bland eleverna genom bl a elevenkäter och trygghetsvandringar på skolgården.

Att utreda och åtgärda kränkande behandling, diskriminering och trakasserier

Åtgärdsstrappan; elev-elev

1. Alla vuxna som upptäcker en kränkning skall genast ingripa. Då den akuta situationen med de inblandade åtgärdats, informeras elevernas mentor.
2. Mentor/lärare och den personal som upptäckt kränkningen talar med den som utsatts för kränkningen, för att klargöra vad som hänt och om det hänt tidigare. De vuxna förklarar för eleven att kränkningar ej får förekomma och att skolan vidtar åtgärder. Tid bestäms för uppföljning. Samtalet dokumenteras och vårdnadshavare kontaktas. Även samtal med VH dokumenteras.

Mentor/lärare och den personal som upptäckt händelsen, träffar den/de som utfört kränkningen. Om det är flera personer som deltagit talar de vuxna med dem en och en. Förklara att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. En överenskommelse för hur detta ska gå till görs och tid bestäms för uppföljning. Samtalet dokumenteras och vårdnadshavare kontaktas. Även samtal med VH dokumenteras.

3. Uppföljningssamtal med inblandade. Om överenskommelse ej följts kontaktas vårdnadshavare ytterligare en gång av mentor och tid för möte med vårdnadshavare bestäms. Mentor beslutar om eleven ska närvara. En ny överenskommelse upprättas.
4. Om kränkningarna ändå inte upphör kontaktas rektor. Rektor bedömer om ärendet går vidare till trygghetsteamet eller om ärendet går vidare till en elevvårdskonferens. All dokumentation överlämnas till rektor och eventuellt till trygghetsteamet.
5. Personal från trygghetsteamet träffar de inblandade för samtal. Minst 2 ur trygghetsteamet närvarar vid samtalen. Samtalen dokumenteras. Utifrån samtal och händelse (t.ex. våld, utfrysning, ryktesspridning och nätmobbning) gör

trygghetsteamet en bedömning av ärendet och hur det ska hanteras. Rektor informeras och tar del av dokumentationen

6. Trygghetsteamet kontaktar inblandade vårdnadshavare och mentor för information om beslut och åtgärder. Samtalen dokumenteras.
7. Om kränkningarna fortfarande inte upphör går ärendet vidare till rektor och skolledning för vidare åtgärder.
8. Vid behov kontaktas berörda myndigheter (t.ex. socialtjänst, kommun och polis).

Vuxna (medarbetare, vårdnadshavare) – elev

- Om någon vuxen kränker en elev så talar personalen enskilt med den berörda personen.
- Skolledning informeras.
- Skolledning har samtal med den vuxne. Händelsen dokumenteras.
- Vid upprepade tillfällen kontaktas personalstrateg och ev. fackförbund. (Gäller medarbetare) Polisanmälan kan ske.

Kartläggning, utvärdering och revidering

De verktyg skolan främst använder sig av för att kartlägga och utvärdera trivsel, trygghet och förekomst av kränkningar är den *trygghetsenkät* som eleverna fyller i varje höst- respektive vårtermin. Under läsåret 18/19 kommer vi att fortsätta arbeta fram en mer effektiv arbetsprocess för att kartlägga, analysera och utveckla trygghetsplanen och trygghetsarbetet. Målet är att alla elever och personal ska vara delaktiga i utvärderings- och utvecklingsarbetet på ett mer strukturerat sätt.

Nulägesanalys - utvärdering av trygghetsarbetet 17/18

Under året som gått har trygghetsteamet tillsammans med övrig personal samt elever arbetat med de mål som står i "Trygghetsplanen".

Mål 1: Förbättra och utveckla det kontinuerliga värdegrunds- och trygghetsarbetet

Under läsåret 17/18 har vi skapat ett elevernas Trygghetsråd och på detta sätt uppnått vårt mål att göra elever än mer delaktiga i skolans trygghetsarbete. Elevernas egen utvärdering av Trygghetsrådet visar att eleverna är mycket nöjda med att rådet finns, att de tycker vi lyft viktiga och för dem relevanta frågor. En nackdel är tiden som enligt eleverna varit för knapp och legat lite olyckligt i schemat. Detta tar vi med oss till kommande läsår.

Under läsåret 17/18 har vi genomfört två skolgemensamma träffar för alla personal med fokus på trygghetsfrågor. Detta är ett arbete som varit uppskattat och som vi planerar arbeta vidare med att utveckla med målsättningen att öka det gemensamma ansvarstagandet och känslan av delaktighet bland all personal på skolan.

Trygghetsteamet har under läsåret 17/18 träffats regelbundet. Den omstrukturering vi planerade inför läsåret, med uppdelning i olika ansvarsområden inom teamet, har vi frångått då den inte ledde till förbättringar av trygghetsteamets arbete. Inför kommande läsår har vi förberett en tydligare struktur vad gäller trygghetsteamets "årsklocka" med aktiviteter och innehåll.

Arbetet med att utveckla *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* med tydligare koppling mellan mål/åtgärder och skolverkets riktlinjer kring värdegrundsarbete samt diskrimineringsgrunderna har påbörjats under läsåret 17/18. Planering finns för hur detta arbete ska fortsätta under kommande läsår.

Mål 2. Alla elever vågar uttrycka sina tankar

Detta mål har funnits med i Järla Skolas likabehandlingsplan under flera år. Lärarna arbetar ständigt på att skapa trygga miljöer i klassrummen samt att erbjuda elever olika sätt att uttrycka sin mening (tal, skrift, bild mm.) Under läsåret 17/18 har vi förberett en enkät för att kartlägga mer kring orsakerna till varför vissa elever inte känner sig trygga med att uttrycka sig i klassrummet samt för att få fatt i fler idéer om hur vi kan öka denna trygghet. Enkäten har inte genomförts ännu, fortsatt arbete under kommande läsår.

Mål 3: Personalen ska bli mer synliga på rasterna.

Under läsåret 17/18 har trygghetsteamet uppdaterat skolans rutin för rastvårdskap, vi har lyft frågan hos ledning och övrig personal samt påbörjat ett arbete för att utveckla rastverksamhet/vårdskap. Resultaten av vårens trygghetsenkät visar trots detta något sämre resultat än året innan på frågan om eleverna känner sig trygga på raster och om vuxna finns tillgängliga. Frågan har lyfts på Trygghetsrådet och eleverna har kommit med många kloka tankar och förslag på förändringar för ökad trygghet och trivsel på raster. Det blir därför mycket viktigt att fortsätta detta arbete kommande läsår.

Mål 4: Alla på skolan ska vara "nätsmarta" och rustade för att kunna hantera risker/utsatthet på nätet

Under läsåret 17/18 har samtliga elever i år 3-6 träffat Maria Dufva som föreläst och diskuterat med eleverna på detta tema. Föreläsningarna har utvärderats och av eleverna skattats som mycket bra och lärorika. Utöver detta har lärare på olika sätt fortsatt lyfta ämnet med sina klasser. Några klasser har t ex arbetat fram "klassens nätsmarta tips".

Övrigt

Under läsåret 17/18 har samtlig personal genomgått första steget i en utbildning kring konflikthantering, *Minimedling i skolan*, genom Medlingscentrum. Vi har därefter börjat använda denna modell vid elevkonflikter. Några personal har även deltagit i uppföljningsseminarium hos Medlingscentrum. Under kommande läsår kommer arbetet med Minimedling att fortsätta.

Under läsåret har "Me-too-kampanjen" uppmärksammats på olika sätt i klasserna. Kurator och skolsköterska har deltagit i en konferens på temat arrangerad av RFSU.

Resultat av vårens trygghetsenkät

Vårens trygghetsenkät visar på fortsatt höga resultat. Ca 94 % av eleverna som svarat på enkäten uppger att de känner sig trygga i skolan. När vi jämfört resultaten på enkäten VT 17 med VT 18 ser vi dock att nästan samtliga frågor har färre "positiva" svar, dvs trygghet och trivsel har minskat något. Vårens trygghetsenkät stötte på en del tekniska problem vid genomförandet så de resultat vi kunnat utläsa är inte så detaljerade som de brukar vara. Vi är därför försiktiga med att analysera årets resultat och skälen till de lägre siffrorna. Vi har exempelvis i år inte haft möjlighet att få fram klassvisa resultat, vilket ibland kan vara en förklaring till ändrade siffror (om det t ex varit stökigt omkring en eller några enstaka klasser). Vi tar till oss resultaten och kommer att följa upp och säkerställa att kartläggning av trivsel och trygghet fungerar bra under kommande läsår.

Planering och fokusområden för läsåret 18/19

Utifrån årets nulägesanalys av skolans trygghetsarbete kommer vi att ha följande **Fokusområden** kommande läsår:

Fortsatt skolgemensamt arbete med konflikt-/kränkingshantering

- fortsatt utbildning och förankring av arbetet med Minimedling
- utveckla åtgärdstrappan: trappan behöver spegla verkligheten i konsekvenser vid kränkning

Etablera skolgemensamt "Trivas"/ Utveckla det kontinuerliga värdegrundsarbetet i form av "temaområden" för elever och lärare

- fortsätta pågående Trivas-arbete F-3
- starta upp "Månadens Trygghetslektion" på 4-6
- arbeta med diskrimineringsgrunderna/normer

Utveckla likabehandlingsplanen

- tydligare benämning av, kartläggning av och redovisning av förebyggande/åtgärdande arbete utifrån diskrimineringsgrunderna
- se över punkterna "främjande/förebyggande"
- skapa en elevversion av Likabehandlingsplan

Utveckla kartläggning av trygghet och trivsel

- skapa tydligare arbetsgång vid kartläggning av trivsel/trygghet med bl a ökat deltagande i analys av resultaten genom tydlig rutin där TT, AL samt elever involveras,
- skapa rutin för att säkerställa att enkäten blir rätt utformad: rätt frågor, gå att sammanställa klassvis, tekniskt fungerande etc.
- vid behov skapa "snabbenkäter" i pappersform så att vi kan förtydliga upptäckta "orosområden" och få in elevers tankar kring dessa för att kunna åtgärda på bästa sätt.

Nätsmarthet

- fortsatt besök av Maria Dufva för år 3, en klass i taget.
- viktigt att pedagogerna fortsätter lyfta detta tema där det passar in (i olika ämnen)
Medierådets material är bra inspiration.
- skolgemensam plan?

Raster

- fortsatt önskemål från elever att vuxna ska vara mer synliga och aktiva på raster. Hur åstadkommer vi detta?
- fortsätta utveckla rastverksamhet för år 4-6

Bilaga 1. Åtgärdstrappa vid kränkningar

ÅTGÄRDSTRAPPA Järla Skola

Berörda myndigheter kontaktas.

Ärendet vidare till rektor och skolledning för vidare åtgärder.

Trygghetsteamet kontaktar inblandade vårdnadshavare och mentor för information om beslut och åtgärder.

Personal från trygghetsteamet träffar de inblandade för samtal.

Rektor kontaktas som bedömer om ärendet går vidare till trygghetsteamet eller till elevvårdskonferens. All tidigare dokumentation överlämnas.

Enskilda uppföljningssamtal med inblandade. Om överenskommelse ej följts kontaktas vårdnadshavare för ett möte. Ny överenskommelse upprättas.

Mentor/lärare, tillsammans med den som upptäckt kränkningen, talar enskilt med alla inblandade. Samtliga vårdnadshavare kontaktas. Samtalen dokumenteras. Överenskommelse görs. Tid för uppföljning bestäms.

All personal som upptäcker en kränkning ska genast ingripa. Då den akuta situationen åtgärdats, informeras elevernas mentor.

Bilaga 2: Bilder på elevernas otrygga platser

Fotbollsplanen

Kingrutorna

Korridorer

Omklädningsrum

Nedre skolgården

I och bakom rastboden & lilla idrottshallen

Kompisgungorna

Skogen

Bilaga 3: Begreppsdefinitioner

Kränkande behandling avser handlingar som kränker en människas värdighet, men som inte har något samband med de sju diskrimineringsgrunderna (se nedan). Kränkningen kan utföras av en eller fler personer och riktas mot en eller flera. Kränkningarna kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras direkt mot personen eller via exempelvis telefon och internet. Kränkande behandling kan t ex uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiskt våld. Kränkningar kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen. De kan även vara systematiska och återkommande och benämns då som mobbning.

Mobbning innebär en upprepad negativ handling där någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada och obehag.

Trakasserier är kränkande behandling som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder*.

Diskriminering innebär att någon missgynnas direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder*. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som diskriminerar. I skolan är det huvudman eller personal som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. Man kan också i vissa fall diskriminera genom att behandla alla lika, så kallad indirekt diskriminering. Med detta menas att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigande.